

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра лісівництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Дека́н географічного факультету
Селест / доц. Калинич І.В.
28» червня 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 20 19

Робоча програма навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» для здобувачів вищої освіти галузі знань 20 – Аграрні науки та продовольство спеціальності 205 – Лісове господарство освітньої програми Лісове господарство

Розробники: Кічура А. В., к. с-г. н., доцент кафедри лісівництва ДВНЗ «УжНУ»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри лісівництва

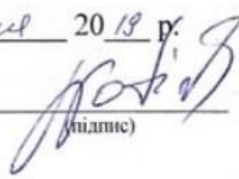
протокол № 11 від «28» червня 2019 р.

Завідувач кафедри Потіш Л. А.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 10 від «28» червня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Потіш Л. А.
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 195	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	5	5
Тижневих годин для денної форми навчання:	Лекції:	
аудиторних – 5,6	40	8
самостійної роботи студента – 5,8	Практичні (семінарські):	
	56	8
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	99	179

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Ландшафтознавство» є вивчення фундаментальних положень ландшафтознавства як науки, закономірностей просторової диференціації епігеосфери, теоретичних та практичних основ функціонування, динаміки і розвитку ландшафтів для якісної оцінки та прогнозування стану ландшафтних екосистем й науково обґрунтованого планування і проектування території на основі ландшафтного підходу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК 10);
- Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях (ФК 12).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 5 за ОП Основи екології та охорона природи
- ОК 6 за ОП Ботаніка
- ОК 8 за ОП Ґрунтознавство
- ОК 14 за ОП Лісознавство

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Лісове господарство», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності	ПРН-5
Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки	ПРН-11
Застосовувати знання та розуміння елементів суміжних галузей (економіки, екології тощо), щоб розвинути розуміння міждисциплінарних зв'язків між спорідненими науками	ПРН-18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Ландшафтознавство»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти закономірності росту і розвитку лісових насаджень для якісної оцінки стану лісових екосистем, регулювання природних процесів у ландшафті, відновлення порушених земель і властивостей ґрунтів, відновлення рослинного покриву	ПРН-5
Вміти використовувати результати досліджень деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля для встановлення природних та антропогенних змін ландшафтів, надання аргументованих висновків з ландшафтно-екологічного прогнозування	ПРН-11
Вміти розробляти проекти з організації території на основі ландшафтного підходу враховуючи галузеві потреби народного господарства в контексті екологічних, економічних та соціальних вимог сталого розвитку	ПРН-18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- опитування (короткочасне) за пройденими темами навчального матеріалу;
- спостереження за рівнем освоєння навчального матеріалу під час лекцій і практичних занять;
- поточне письмове опитування за змістовими модулями;
- іспит за результатами 1 і 2 змістових модулів.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усні відповіді, письмове тестування, розрахункова та проектна робота, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне та письмове опитування, розрахункові та проектні роботи, реферати і презентації.

Форма модульного контролю: письмове опитування.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
10	10	5	10	10	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	50	100
5	5	10	10	10	10		

T6, T7 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	50	5	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання
50	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.
37,5	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
25	Студент виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, але нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки в понятійному апараті.
12,5	Студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Студент дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом на екзамені – 100 балів. Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі письмового опитування або тестування.

Оцінювання за національною шкалою та системою ECTS здійснюється у порядку, наведеному в таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Ландшафтознавство як наука

Тема 2. Поняття про ландшафт. Класифікація ландшафтів

Тема 3. Зональність, азональність і регіональний поділ епігеосфери

Тема 4. Просторова структура ландшафтів

Тема 5. Функціонування, динаміка і розвиток ландшафтів

Тема 6. Міжнародні ієрархічні класифікації ландшафтів

Модуль 2

Тема 7. Ландшафтні екосистеми

Тема 8. Природні та антропогенні ландшафти України

Тема 9. Стійкість, відновлення та самовідновлення ландшафтів

Тема 10. Регулювання природних процесів у ландшафті

Тема 11. Ландшафтно-екологічне прогнозування

Тема 12. Організація території на основі ландшафтного підходу

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Ландшафтознавство як наука	16	2	4	-	-	10
Тема 2. Поняття про ландшафт. Класифікація ландшафтів	13	4	4	-	-	5
Тема 3. Зональність, азональність і регіональний поділ епігеосфери	16	2	4	-	-	10
Тема 4. Просторова структура ландшафтів	18	4	4	-	-	10
Тема 5. Функціонування, динаміка і розвиток ландшафтів	19	6	8	-	-	5
Тема 6. Міжнародні ієрархічні класифікації ландшафтів	14	2	2	-	-	10
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль	98	20	28	-	-	50
Модуль 2						
Тема 7. Ландшафтні екосистеми	16	2	2	-	-	12
Тема 8. Природні та антропогенні ландшафти України	16	2	2	-	-	12
Тема 9. Стійкість, відновлення та самовідновлення ландшафтів	15	4	6	-	-	5
Тема 10. Регулювання природних процесів у ландшафті	18	4	4	-	-	10
Тема 11. Ландшафтно-екологічне прогнозування	15	4	6	-	-	5
Тема 12. Організація території на основі ландшафтного підходу	15	4	6	-	-	5
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль	97	20	28	-	-	49
Разом за семестр	195	40	56	-	-	99

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Ландшафтознавство як наука	12	-	-	-	-	12
Тема 2. Поняття про ландшафт. Класифікація ландшафтів	20	2	-	-	-	18
Тема 3. Зональність, азональність і регіональний поділ епігеосфери	14	-	-	-	-	14
Тема 4. Просторова структура ландшафтів	18	-	-	-	-	18
Тема 5. Функціонування, динаміка і розвиток ландшафтів	24	2	4	-	-	18
Тема 6. Міжнародні ієрархічні класифікації ландшафтів	10	-	-	-	-	10
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	98	4	4	-	-	90
Модуль 2						
Тема 7. Ландшафтні екосистеми	16	-	-	-	-	16
Тема 8. Природні та антропогенні ландшафти України	16	-	-	-	-	16
Тема 9. Стійкість, відновлення та самовідновлення ландшафтів	17	2	2	-	-	13
Тема 10. Регулювання природних процесів у ландшафті	14	-	-	-	-	14
Тема 11. Ландшафтно-екологічне прогнозування	18	2	2	-	-	14
Тема 12. Організація території на основі ландшафтного підходу	16	-	-	-	-	16
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	97	4	4	-	-	89
Разом за семестр	195	8	8	-	-	179

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Об'єкт, предмет і головні завдання ландшафтознавства	4	-
2	Типологічна та регіональна класифікація ландшафтів	4	-
3	Основні закономірності просторової диференціації географічної оболонки	4	-
4	Вертикальна (компонентна) та горизонтальна (морфологічна) структура ландшафтів	4	-
5	Складові функціонування, природні та антропогенні зміни ландшафтів	6	-
6	Характеристика, деградація та відновлення основних типів ландшафтів. Ландшафтна диференціація України.	6	2
7	Відновлення порушених земель і властивостей ґрунтів. Відновлення рослинного покриву.	6	2
8	Ландшафтний та екологічний підходи якісної оцінки ландшафтних екосистем. Ландшафтне планування території. Картографування ландшафтних екосистем.	6	-
9	Комплексна оцінка антропогенного впливу на ландшафтні екосистеми	8	2
10	Проект оптимізації ландшафту, територіальне планування і проектування	8	2
Разом		56	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія виникнення і становлення ландшафтознавства	4	10
2	Поняття про природні територіальні комплекси	6	10
3	Структура і функціонування ландшафтних екосистем	6	10
4	Методи дослідження і картографування ландшафтів	8	15
5	Польові дослідження і картографування ландшафтів	10	14
6	Стаціонарні та напівстаціонарні дослідження ландшафтів	10	14
7	Дистанційні дослідження ландшафтів	10	18
8	Комп'ютеризація ландшафтознавчих досліджень	8	14
9	Галузеві напрями ландшафтознавства	8	16
10	Прикладні дослідження ландшафтів: агроландшафтознавчі, меліоративно-ландшафтознавчі, рекреаційно-ландшафтознавчі, природоохоронно-ландшафтознавчі, медико-ландшафтознавчі.	8	20
11	Ландшафтознавчі дослідження для районних планувань. Ландшафтознавчі дослідження з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Ландшафтознавче обґрунтування ГІС.	10	16
12	Ландшафтно-екологічне прогнозування. Питання оптимізації геосистем.	11	22
Разом		99	179

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: ПК, ноутбук.

Програмне забезпечення: Ms Office (Word, Excel, Power Point).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Воловик В. М. Ландшафтознавство : курс лекцій. – Вінниця : Твори, 2018. – 254 с.
2. Гродзинський М. Д., Савицька О. В. Ландшафтознавство: навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 319 с.
3. Гуцуляк В. М. Ландшафтознавство: Теорія і практика. - Чернівці: Книги - XXI, 2008. - 168 с.
4. Гуцуляк В. М., Максименко Н. В., Дудар Т. В. Ландшафтна екологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 284 с.
5. Исаченко А. Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование. Учеб. – М.: Высш. шк., 1991. - 366 с.
6. Мельник А. В. Українські Карпати: еколого-ландшафтознавче дослідження : монографія. – Львів, 1999. – 286 с.
7. Міллер Г. П., Петлін В. М., Мельник А. В. Ландшафтознавство: теорія і практика: навч. посібн. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 172 с.
8. Міхелі С. В. Основи ландшафтознавства: курс лекцій. - Київ - Кам'янець-Подільський : "Абетка-НОВА", 2002. – 184 с.

Допоміжна література

1. Голубець М. А. Екосистемологія. – Львів: «ПОЛП», 2000. – 316 с.
2. Голубець М. А. Середовищезнавство (інвайронментологія). – Львів: «Манускрипт», 2010. – 176 с.
3. Гродзинский М. Д., Шищенко П. Г. Ландшафтно-екологический анализ в мелиоративном природопользовании. – К.: Либідь, 1993. – 187 с.
4. Довідковий атлас світу. - К.: ДНВП Картографія, 2010. – 328 с.
5. Кічура А. В. Оцінка якості об'єктів і територій природно-заповідного фонду на ландшафтній основі / А. В. Кічура // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України – 2012. – Вип. 22.04. – С. 101- 106.
6. Кічура А. В. Шляхи охорони і збереження ландшафтів у зоні дії урбанізаційних процесів / А. В. Кічура // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.- техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.16. – С. 135 – 140.
7. Міхелі С. В. Українське ландшафтознавство: витоки, становлення, сучасний стан: монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 416 с.
8. Охременко І. В. Ландшафтознавство: методичні рекомендації до практичних і семінарських занять. – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2017. – 32 с.
9. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980. – 222 с.
10. Преображенский В. С., Александрова Т. Д., Куприянова Т. П. Основы ландшафтного анализа. – М.: Наука, 1988. – 191 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Ландшафтознавство - Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] – Режим доступу: esu.com.ua/search_articles.php?id=53166
2. Національний атлас України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://atlas.igu.org.ua/>
3. Українське державне проектне лісовпорядне виробниче об'єднання ВО "Укрдержлісprojekt". – Режим доступу: <http://www.lisprojekt.gov.ua/zakarpatske-oblasne-upravlinnya>
4. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsru/> - Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2020 / 2021 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № 11 від «30» 06 2020 р. Завідувач кафедри Томіш Л.А.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2021 / 2022 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № 12 від «25» 06 2021 р. Завідувач кафедри Томіш Л.А.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)